

Trafikutskottets betänkande

1978/79:4

med anledning av motioner angående trafiksäkerhet m. m.

Motionerna

I motionen 1977/78:221 av Hans Jönsson och John Johnsson (båda s) hemställs att riksdagen hos regeringen anholder om förslag avseende ordnings- och säkerhetsbestämmelser vid elevtransporter med skolskjutsar samt uppgift om vem som har ansvar för dessa bestämmelsers tillämpning.

I motionen 1977/78:265 av Karin Ahrlund (fp) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av lagstiftningen om skyltar m. m.

I motionen 1977/78:466 av Hans Pettersson i Helsingborg och Bengt Silfverstrand (båda s) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om författningsreglering i fråga om stoppande av fordon.

I motionen 1977/78:469 av Margaretha af Ugglas m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anholder om förslag till sådana ändringar av gällande författningar att införandet av ett system med långtidsparkering på gatumark mot avgift möjliggörs.

I motionen 1977/78:769 av Marianne Karlsson (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av trafikreglerna i syfte att bättre skydda barn i trafiken.

I motionen 1977/78:1206 av Sture Ericson m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att vägtrafikkungörelsen ändras så att barn skall ha uppnått 10 års ålder innan de utan vuxens uppsikt tillåts cykla i blandad trafik inom tätort.

I motionen 1977/78:1208 av Allan Gustafsson (c) hemställs att riksdagen begär att regeringen låter utreda frågan om lagstadgad skyldighet att bära reflexer under årets mörka månader.

I motionen 1977/78:1211 av Yvonne Hedvall m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär

1. att en snar omprövning av gällande bestämmelser sker eller att det stadgas om möjlighet till dispens för den yrkesmässiga trafiken så att hjälpstrålkastare till halvljus får användas vid färd under mörker,

2. att behövliga bestämmelser om "spridningsbilden för hjälpljuset" och

erforderliga krav på infästningsanordningar för hjälpstrålkastare måtte utfärdas.

3. att forskning och utveckling av belysningsfrågor kring fordon, vägar och miljö intensifieras.

I motionen 1977/78:1213 av Margot Håkansson och Bernt Ekinge (båda fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär

1. att Röda korsets ABC-kurs om 6 timmar införs som obligatoriskt moment i körkortsutbildningen,

2. sådan komplettering av fordonskungörelsen, att bil och motorcykel under lärd skall vara utrustade med förbandslåda.

I motionen 1977/78:1243 av Catarina Rönning m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar uttala att lyft- och bärteknik av handikappade bör ingå i den körkortsutbildning som berättigar till trafik- och busskort.

I motionen 1977/78:1249 av Lars Ulander m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att tillståndsgivande myndighet ges utökade befogenheter att för arbetsgivare inom taxirörelsen föreskriva vissa villkor.

I motionen 1977/78:1253 av Håkan Winberg (m) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära översyn av reglerna om registreringsplikt i bilregisterkungörelsen.

I motionen 1977/78:1595 av Åke Polstam (c) hemställs att riksdagen anholder att regeringen hos trafiksäkerhetsverket aktualiserar ändring av tillämpningsföreskrifterna beträffande utbildning och prov för körkort med automatväxlad bil i syfte att körkortseleven själv väljer typ av växellåda.

I motionen 1977/78:1604 av Olle Svensson och Ingrid Ludvigsson (båda s) hemställs

1. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad i motionen anförts om enhetliga riktlinjer för trafik på vägren, varvid särskild hänsyn bör tas till riskerna att tillåta körning på vägren under mörker,

2. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för vidgad information om användning av vägren som körfält.

Utskottet

I motionen 1977/78:221 hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag avseende ordnings- och säkerhetsbestämmelser vid elevtransporter med *skolskjutsar* samt uppgift om vem som har ansvar för dessa bestämmelser tillämpning.

Riksdagen (TU 1977/78:2) har tidigare avslagit en motion med samma syfte under hänvisning till att frågor om bl. a. säkerheten för passagerare kontinuerligt följs inom trafiksäkerhetsverket.

Enligt vad utskottet erfarit torde vidare den aktualiserade frågan komma att prövas av den särskilda arbetsgrupp inom trafiksäkerhetsutredningen som behandlar barns säkerhet i trafiken. Utskottet vill ånyo betona frågans vikt men finner med hänsyn till det anförda att motionen ej bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1977/78:265 hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av lagstiftningen om *skyltar* m. m.

Enligt motionären är det befogat med en allmän översyn av hithörande regler. En sådan översyn sägs som utgångspunkt bl. a. ha att näringsidkare på landsbygden samt kunder till dessa har ett legitimt intresse av att det går lätt att finna vägen till näringsidkaren i fråga. Översynen anses dessutom helst böra syfta till att skapa en enda lag om skyltar och det bör övervägas om inte tillstånd skall kunna beviljas av byggnadsnämnd i kommun.

Riksdagen har tidigare (TU 1975:1, rskr 1975:76) framhållit att ett ökat antal skyltar längs vägarna kan leda till ökade olycksrisker och därmed menligt inverka på trafiksäkerheten. Detta ansågs framför allt gälla en utökning av antalet skyltar och märken längs motorvägar och andra trafikleder med snabb och tät trafik. På övriga vägar och framför allt de egentliga landsbygdsvägarna, där olycksriskerna kunde bedömas som mindre, syntes en något generösare bedömning kunna givas. Riksdagen ansåg därför att det i dessa fall borde ankomma på vederbörande myndigheter – främst vägverket – att i varje särskilt fall och med beaktande av bl. a. det anförda pröva framställningar om vägvisning eller information av annat slag om lanthandels belägenhet.

Enligt vad utskottet erfarit har trafiksäkerhetsverket på regeringens uppdrag prövat de sålunda aktualiserade frågorna. Bestämmelser i ämnet kan förväntas komma att utfärdas under innevarande höst. Under hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen i fråga.

I motionen 1977/78:466 hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad däri anförts om författningsreglering i fråga om *stoppande* av fordon. Motionärerna anser att gällande författningar inte på ett klart sätt ger anvisningar om hur trafikant skall bete sig efter tecken från polisman. Ett av polismän omfattat önskemål är, sägs det, att polisman skall kunna stoppa ett framförvarande fordon utan att detta behöver omköras. Motionärerna uppger bl. a. att det förekommit att polismän beskjutits eller på annat sätt angripits från fordon som stoppats efter omkörning.

Härmed sammanhängande frågor behandlas enligt vad utskottet erfarit f. n. inom regeringens kansli under pågående arbete med vägmärken m. m. En regel övervägs av innebörd att rikspolisstyrelsen skall kunna utfärda erforderliga föreskrifter på området. Under hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

I motionen 1977/78:469 hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till sådana ändringar av gällande författningar att införandet av ett

system med *långtidsparkering* på gatumark mot avgift möjliggörs.

Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att tillkalla en utredare för att pröva frågan om parkeringsöverträdelse vid parkering på tomtmark m. m. Det har därvid ansetts lämpligt att i sammanhanget till behandling även uppta frågor av det slag motionärerna aktualiserar. Under hänvisning härtill och i avvaktan på resultatet av utredningsarbetet avstyrks motionen.

I motionen 1977/78:769 begärs en översyn av trafikreglerna i syfte att bättre skydda *barn* i trafiken.

De viktiga frågorna om de oskyddade trafikanternas och då speciellt barnens säkerhet i trafiken har i olika sammanhang tilldragit sig stort intresse. Riksdagen har också vid skilda tillfällen (TU 1977/78:2) framhållit dessa frågors betydelse. Liksom tidigare vill utskottet ånyo erinra om det värdefulla arbete på området som bedrivs av frivilliga organisationer såsom Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) och av olika försäkringsföretag. Utskottet vill också peka på de kampanjer under mottot "Barn i trafiken" och "Trafiken och jobbet" som trafiksäkerhetsverket bedrivit. Vidare har riksdagen bl. a. gett regeringen till känna att initiativ bör tas i syfte att minska barns cykelåkande på vägar med blandad trafik (TU 1976/77:3, rskr 1976/77:10). Inom trafiksäkerhetsutredningen har slutligen tillsatts arbetsgrupper för dels barns säkerhet i trafiken, dels väg- och trafikmiljöfrågor.

Utskottet finner alltså de sålunda aktualiserade frågorna vara mycket betydelsefulla och vill betona vikten av att arbetet på området bedrivs med all kraft. Resultatet av i första hand trafiksäkerhetsutredningens förenämnda arbete synes emellertid böra avvaktas. Motionsyrkandet bör därför ej påkalla någon åtgärd från riksdagens sida.

Under hänvisning till trafiksäkerhetsutredningens nyssnämnda utredningsarbete avstyrks jämväl yrkandet i motionen 1977/78:1206 om att en regel införs i vägtrafiklagstiftningen av innebörd att barn skall ha uppnått 10 års ålder innan de utan vuxens uppsikt tillåts *cykla* i blandad trafik inom tätort.

I motionen 1977/78:1208 begärs att regeringen låter utreda frågor om lagstadgad skyldighet att bära *reflexer* under årets mörka månader.

Den sålunda aktualiserade frågan har behandlats av Nordiska trafiksäkerhetsrådet i dess rapport nr 10. Rapporten jämte remissyttranden med anledning därav har av regeringen överlämnats till trafiksäkerhetsverket för överväganden. Frågan prövas också inom trafiksäkerhetsutredningen. Under hänvisning till det anförda har motioner i ämnet under föregående riksmöte (TU 1977/78:2) ej föranlett någon åtgärd från riksdagens sida.

Fotgängare i mörker, som ej är försedda med reflexanordning eller lykta, utgör alltså enligt utskottets uppfattning ett allvarligt trafiksäkerhetsproblem. Åtskilligt värdefullt arbete har också nedlagts för att begränsa dessa

olyckor såväl av trafiksäkerhetsverket som av vissa intresseorganisationer. För sin del vill utskottet betona vikten av att ytterligare ansträngningar görs för att genom information och propaganda höja användningsfrekvensen av reflexbrickor. Utskottet är däremot nu – liksom tidigare – i avvaktan på resultatet av pågående utredningsarbete på området ej berett föreslå lagstiftningsåtgärder i ämnet. Motionsyrkandet bör därför ej föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1977/78:1211 hemställs om en snar omprövning av gällande bestämmelser så att *hjälpstrålkastare* till halvljus får användas vid färd i mörker eller att dispens för den yrkesmässiga trafiken från dessa bestämmelser får meddelas. Vidare yrkas att bestämmelser om spridningsbilden för hjälpljuset och erforderliga krav på infästningsanordningar för hjälpstrålkastare måtte utfärdas samt att forskning och utveckling beträffande belysningsfrågor kring fordon, vägar och miljö intensifieras.

Med anledning av en motion i ämnet år 1974 förutsatte utskottet (TU 1974:22) att, i den mån halvljuset inte kan förbättras så att det blir tillfredsställande och det framkommer monteringsanordningar för hjälpljuset som är fullgoda, trafiksäkerhetsverket utan dröjsmål skulle vidta de författningstekniska ändringar som kunde föranledas härav.

Enligt vad utskottet erfarit pågår ett omfattande arbete för att tekniskt lösa frågan om en strålkastarbelysning som kan godtas med hänsyn till de skilda krav som bör ställas på en sådan från trafiksäkerhetssynpunkt. Hos trafiksäkerhetsverket har arbetet härmed fortskridit så långt att bestämmelser i ämnet kan komma att utfärdas inom en snar framtid. Dessa bestämmelser synes böra avvaktas, varför motionen avstyrks.

I motionen 1977/78:1213 begärs att Röda korsets *ABC-kurs* om 6 timmar införs som obligatoriskt moment i körkortsutbildningen och att fordonskungörelsen kompletteras så att *bil och motorcykel under färd* skall vara utrustade med *förbandslåda*.

Motioner i ämnet under 1976/77 års riksmöte avslogs av riksdagen (TU 1976/77:25, rskr. 1976/77:334) under hänvisning till pågående arbete på området inom trafiksäkerhetsutredningen. Detta arbete är ännu ej avslutat. Utskottet finner alltså att resultatet härav bör avvaktas och avstyrker därför motionen.

Under hänvisning till nyssnämnda utredningsarbete avstyrks även yrkandet i motionen 1977/78:1243 om körkortsutbildningen för yrkeschaufförer beträffande lyft- och bärteknik i fråga om *handikappade*.

I motionen 1977/78:1249 hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att tillståndsgivande myndighet ges utökade befogenheter att för arbetsgivare inom *taxirörelsen* föreskriva vissa villkor. Myndigheten i fråga måste sålunda enligt motionärerna få sådana instruktioner att rörelseidkarna för att få bedriva taxirörelse skall visa att de på ett tillfredsställande sätt ordnat

rastmöjligheter och personalutrymmen för de anställda.

Utskottet anser sig kunna utgå ifrån att frågor av denna art prövas i samband med förhandlingar mellan parterna om löne- och andra anställningsvillkor. Några åtgärder från riksdagens sida i ämnet finner utskottet därför ej motiverade, varför motionen avstyrks.

Den i motionen 1977/78:1253 aktualiserade frågan om översyn av registreringsplikt med avseende på *mopeder* har enligt vad utskottet erfarit upptagits inom den arbetsgrupp i trafiksäkerhetsutredningen som prövar frågan om trafiksäkerheten beträffande motorcyklister och mopedister. Resultatet av gruppens arbete beräknas framläggas inom kort. Då syftet med ifrågavarande motionsyrkande sålunda i allt väsentligt synes tillgodosett avstyrks motionen.

I motionen 1977/78:1595 aktualiseras ändring av tillämpningsföreskrifterna beträffande utbildning och prov för körkort med *automatväxlad* bil i syfte att körkortseleven själv får välja typ av växellåda.

I samband med behandlingen av propositionen 1976/77:113 om körkortslag tog riksdagen (TU 1976/77:25, rskr 1976/77:334) även ställning till frågan om förarprov med automatväxlad bil. Riksdagen avstyrkte därvid ett motionsyrkande av samma innebörd som det nu ifrågavarande. Det förutsattes emellertid att utvecklingen på området av regering och berörda myndigheter uppmärksamst följs samt att därav föranledda åtgärder vidtas. Med anledning härav har trafiksäkerhetsverket fått i uppdrag att följa frågan samt att för regeringen redovisa resultatet av uppföljningen senast den 1 juli 1979. Enligt vad utskottet erfarit har emellertid trafiksäkerhetsverket nyligen i skrivelse till regeringen aktualiserat möjligheten för verket att utfärda bestämmelser som innebär att körkortssökanden får genomgå förarprov med automatväxlad bil utan att behöva ange något särskilt skäl för detta.

Utskottet, som delar verkets uppfattning i sakfrågan, förutsätter att regeringen prövar framställningen i positiv anda. Med beaktande härav synes någon åtgärd från riksdagens sida ej erforderlig.

I motionen 1977/78:1604 hemställs om enhetliga riktlinjer för trafik på *vägren* – innebärande att särskild hänsyn bör tas till riskerna att tillåta körning på vägren under mörker – och att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för vidgad information om användning av vägren som körfält.

Bestämmelserna om användning av vägren vid färd med fordon återfinns i 23 och 48 §§ vägtrafikkungörelsen (1972:603). Dessa föreskrifter torde enligt utskottets uppfattning ge erforderliga riktlinjer på området. Som motionärerna framhåller har dock innebörden av bestämmelserna måhända ej trängt ut till allmänheten. Även utskottet vill därför framhålla vikten av enhetlig information härom och förutsätter att sådan kommer till stånd. Någon åtgärd från riksdagens sida i frågan finner utskottet däremot ej påkallad.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen
 - a. avslår motionen 1977/78:221 om skolskjutsar,
 - b. avslår motionen 1977/78:265 om skyltar m. m.,
 - c. avslår motionen 1977/78:466 om stoppande av fordon,
 - d. avslår motionen 1977/78:469 om parkering på gatumark,
2. att riksdagen
 - a. lämnar motionerna 1977/78:769 och 1977/78:1206 om barn i trafiken utan åtgärd,
 - b. lämnar motionen 1977/78:1208 om reflexer för fotgängare utan åtgärd,
3. att riksdagen
 - a. avslår motionen 1977/78:1211 om hjälpstrålkastare,
 - b. avslår motionerna 1977/78:1213 och 1977/78:1243 om körkortsutbildningen,
 - c. avslår motionen 1977/78:1249 om personalutrymmen m. m. för anställda inom taxirörelsen,
 - d. avslår motionen 1977/78:1253 om registrering av mopeder,
4. att riksdagen lämnar motionen 1977/78:1595 om utbildning och prov med automatväxlad bil utan åtgärd,
5. att riksdagen avslår motionen 1977/78:1604 om trafik på vägren.

Stockholm den 9 november 1978

På trafikutskottets vägnar
SVEN MELLQVIST

Närvarande: Sven Mellqvist (s), Arne Persson (c), Nils Hjorth (s), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Rolf Clarkson (m), Bertil Zachrisson (s), Erik Johansson i Hållsta (c), Olle Östrand (s), Wiggo Komstedt (m), Margit Sandéhn (s), Eric Rejdnell (fp), Sten-Ove Sundström (s), Runc Svensson (c) och Anita Bråkenhielm (m).

